

[Bertel Haarder]

igennem slipper hen over finansministerens bord, fordi han ikke har magt eller myndighed til at få sine kolleger til at komme med kompenserende besparelser for deres udgiftkrævende forslag.

Socialdemokratiet og venstre aftalte i juni måned en spareramme på 2½ mia kr. Jeg skal ikke i dag overhovedet komme ind på diskussionen om, hvordan regeringen har opfattet denne aftale. Det er historie, og det kan være ligegyldigt. Men det kan konstateres, at regeringen ikke har fundet det fornødent at opfylde rammen i 1980, og at det står helt hen i det uvisse, om den kan og vil opfylde rammen i 1981.

Venstre har derimod under indtryk af den forværrede krise og under indtryk af udsigten til eksplosive udgifts- og skattestigninger, specielt i kommunerne, i det kommende år tilbudt at spare 1½ mia kr. mere end de 2½ mia kr., 2 mia kr. mere på årsbasis, det vil sige i alt 4½ mia kr. på årsbasis, og dertil kommer 1½ mia kr. ekstra, som vi vil hjælpe kommunerne med at spare ved at fjerne kostbare cirkulærer og andet, og det skulle give 2 mia kr. yderligere på årsbasis.

Jeg siger med vilje, at det er noget, vi har tilbudt, for venstre ville da også helst bruge mange flere penge til alt muligt og skaffe os venner alle mulige steder ved at love dem større og bedre sugerør i statskassen, men det ville jo ramme os alle, hvis det skete, og derved ville vi komme til at tage et medansvar for en udvikling ned ad et skrånplan.

Vi er ikke masochister, som har noget ønske om at skaffe os uvenner ved at spare stillinger væk under folk. Vi vil bare ikke lukke øjnene for det, der sker, hvis vi ikke gør noget. Udgifterne i den samlede offentlige sektor er steget fra 57 pct. af nettonationalindkomsten i 1971 til 73 pct. i 1978. I år alene blev der oprettet 34.000 nye fuldtidsstillinger. Næste år siger man nu, at det bliver 23.000. Det vil nok vise sig at blive langt flere. Det er et spørgsmål, om ikke det bliver noget med 30.000 igen næste år, det har vi ingen garanti imod, allermindst i det finanslovforslag, der er fremsat.

Langt de fleste af disse udgiftsstigninger ligger hos kommunerne, men det skyldes i høj grad finansministerens og hans kollegers alt for kostbare cirkulærer, deres ambitionsniveau og deres perfektionisme overalt i centraladministrationen. Det skyldes den totale

mangel på selvregulerende mekanismer, og sådanne selvregulerende mekanismer vil regeringen stadig ikke være med til at indføre.

Regeringen betragter f. eks. gratisprincippet som en hellig ko, skønt der set ud fra en teoretisk social synsvinkel ikke er noget som helst velfærdsøkonomisk argument for at antage, at den optimale pris på alle ydelser netop er nul kroner. Hvis man f. eks. i sundhedssektoren bevarer et uindskrænket gratisprincip, så vil der nødvendigvis ske det, som professor Jørgen Dich så utrætteligt har påpeget, at folk tager for sig af sundhedsbehandlingerne til formål, som måske burde komme i anden række, i forhold til mennesker, der virkelig er syge, og som er udsat for ventetider osv. Men det vil regeringen ikke røre ved, det har den endnu en gang taget afstand fra.

På samme måde optræder næsten hver eneste konto på finansloven som en hellig ko, på trods af at det eksisterende udgiftsniveau, som vi finder i dag i finansloven, er blevet lagt ud fra nogle helt tilfældige historiske udviklingsforløb, sådan at man kan sige, at det såmænd lige så godt kunne være endt på et andet niveau, men af historiske grunde blev niveauet altså lige præcis det, vi finder i dag i finansloven. Dette helt tilfældige niveau på hver enkelt konto optræder nu som noget helligt, noget, der er som sendt fra himlen, og som der ikke må røres ved, heller ikke selv om man kan påvise, at vore naboer på de samme felter klarer sig langt billigere, hvilket der er utallige eksempler på, oven i købet i Sverige. Man behøver ikke at gå længere end over Sundet for at finde utallige eksempler på udgiftsområder, hvor svenskerne af en eller anden grund klarer sig meget billigere, end danskerne gør. Men alligevel er dette tilfældige danske udgiftsniveau blevet en hellig ko for regeringen. Det skyldes, at der ikke fra finansministeriets side foretages en nyvurdering af gamle udgifter, hvilket er nødvendigt, også fordi man ellers aldrig nogen sinde får råd til noget nyt.

Tilskudssystemet er også en hellig ko for regeringen, selv om der jo netop i forholdet til kommunerne er sket det nye, at dér, hvor der før måske var grund til at give dem en tilskyndelse til at øge udgifterne for at få en standard sat i vejret, for at få sikret en standard, så er der nu under indtryk af de eksplosive personalestigninger i kommunerne